

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Wonderlijke toerekening

“En Die de harten doorzoekt, weet, welke de mening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt”

Romeinen 8:27

We worden hier geplaatst voor Gods alwetendheid. “Niets is, o Oppermajesteit, bedekt voor Uw alwetendheid”. Het binnenste van ons ligt voor God open en bloot. Hij weet precies wat daarin is. Graag willen we het bedekt houden en Gods aandacht meer op de buitenkant van ons leven richten. Evenwel - dat is onmogelijk. God doorzoekt het hart.

In het ziekenhuis gaan mensen door de scanner. Op het beeldscherm wordt alles zichtbaar. Zo is voor God heel ons binnenste zichtbaar. Dus hier baat niet een gedaante van godzaligheid, mooie woorden, uiterlijke rechtzinnigheid. Hier baat ook niet bedekking van zondelusten en zondebegeertes, van ongeloof en vijandschap. Het zegt ook dat de Heere afweet van zielsverlangen, van tranen over Godsgemis, over bedreven kwaad, van uw zuchten en van uw zorgen.

Toch is dat doorzoeken van de Heere gericht op iets speciaals. Allereerst moeten we zeggen: het doorzoeken heeft plaats in het hart van Gods kinderen. Deze worden heiligen genaamd. Dat niet omdat ze geen Adamskinderen zouden zijn. Door het licht van Gods Geest gaan ze zichzelf kennen als onheilig. Zij leren heenvluchten naar Jezus Christus. Achter Jezus Christus dan ziet God geen zonde meer in Zijn Jakob en geen overtreding meer in Zijn Israël. Achter Christus is een goddeloze en een onheilige rechtvaardig en heilig. 't Gaat er dus om of u achter Christus

bent, of u achter Hem en Zijn bloed leert schuilen. 't Gaat erom of u door het ware geloof aan Hem verbonden bent.

In zulke levens is de grote Doorzoeker bezig. Nog nader gezegd, meer in overeenstemming met het tekstverband, - hier worden zij bedoeld voor wie het Pinksteren is geworden, die de gave van de Heilige Geest hebben ontvangen, die wedergeboren zijn door de levendmakende Geest. Daar komt het altoos op aan. Zonder die Geest blijven wij midden in de dood. Door die Geest leven, eeuwig leven.

Wel - in de harten van dezulken is de Heere bezig met doorzoeken. Altijd weer. En daarom weet Hij. Hij weet het zo heel duidelijk. Zijn kinderen weten het soms niet meer. Temidden van bestrijding, aanvechting, benauwing door satan, als de boze lusten van het overgebleven vlees weer zo sterk zijn, als de onheiligheid zo ervaren wordt, wat kan dan al het weten overboord gaan. Echter de Heere weet! Vanwege Zijn doorzoeken. Dus op grond daarvan.

Waar zoekt de Heere naar? Speurt Hij naar uw zuchten, naar uw bidden? Hoe zou dat kunnen?

Paulus heeft gezegd: wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort. De Heere zoekt naar het Geesteswerk, naar het bidden van de Geest in het hart van Zijn kind!

Och wat denkt dat kind vaak dat het van zijn bidden afhangt. Het moet dan nog leren dat zaligworden alleen maar Gods werk is, dat alles uit Hem is en door Hem en daarom tot Hem. Omdat het eenzijdig is daarom worden zondaars zalig.

Wat weet de Heere nu op grond van Zijn doorzoeken van het hart van Zijn

kind? Wel - wat de mening van de Geest is daar in het hart. Met andere woorden: wat is de gedachte van de Heilige Geest, wat brengt Hij onder woorden, wat bedoelt Hij? Dit wordt duidelijk aangegeven in wat volgt: Hij bidt naar God voor de heiligen.

De Heilige Geest is dus de Voorbidder in Gods kind. Hij bidt ten behoeve van de heiligen. De rijkdom van de Pinkstergave treedt hier naar voren, komt hier in het volle licht: Zijn werk als Voorbidder. En dat werk is volmaakt. Daar zitten geen mankementen aan, geen defecten, geen gebreken. Want het is naar God. Dat wil zeggen precies overeenkomstig de wil van God, zoals het Hem alleen behagen kan. Een gebed zoals God het wil horen en daarom kan verhooren.

Wat dunkt u - zou de Geest bedoelen een halve oplossing, een halve bekeering, een half leven uit Christus, een half leven tot eer van de Heere? Zou de Geest bedoelen dat er nog vlees tegenover Hem zou blijven? Zou de Geest bedoelen slechts een ogenblik proeven en smaken dat de Heere goed is? Een moment van de wondere nabijheid van de Heere in Christus van verwondering over de genade Gods, van Borgarmen, van de eeuwige liefde van Gods Vaderhart? Neen toch! De Geest bedoelt de volkomen zaligheid en heerlijkheid, omdat Hij bedoelt de volkomen heerlijkheid van Jezus Christus en de volkomen heerlijkheid van God.

Die mening, die bedoeling weet de Doorzoeker van het hart, en het gebed dat de Geest als Voorbidder doet dat hoort en verhoort God en omdat het Hem behagelijk is.

't Is diep beschamend: ik weet niet te bidden gelijk het behoort. Mijn bidden is niet naar, niet in overeenstemming met de wil van God, gaat soms dwars tegen die wil in. Er is ook rijke troost. De Geest leert bidden naar, in overeenstemming met de wil van God. Verder nog. God ziet het bidden

van de Geest aan als mijn bidden. Hij rekent zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade, mij toe het bidden van Geest, alsof het mijn bidden is.

Waarlijk - hier is sprake van wonderlijke toerekening. *Ds v.Z.*

Van de redactie

1. Ontmoetingsdag Bewaar het Pand te Kampen.

We herinneren u voor de laatste maal aan deze ontmoetingsdag in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, 2e Ebbingestraat.

Aanvang morgensamenkomst 10.30 uur.

Opening: Ds. H.C. v.d. Ent van Elburg.

Spreeker: Ds. P. van Zonneveld van Scheveningen.

Pauze.

Aanvang middagsamenkomst: 2 uur.

Opening: Ds. R. de Kok van Sliedrecht (Eben-Haezer).

Spreeker: Ds. D. Slagboom van Doornspijk.

Sluiting: Ds. A. v.d. Weerd van Dordrecht-C.

We hopen dat er velen zullen komen

en bovenal dat de Heere Zijn Woord zal toepassen aan het hart tot eer van Zijn Naam.

2. Generale Synode 1992.

Donderdagavond 10 september 1992 is de bidstond gehouden voorafgaande aan de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland in de Barnabaskerk te Apeldoorn. Voorganger was ds. M.C. Tanis. Hij sprak over Hebreë 4 : 14 en 16. We hopen in het volgende nummer een samenvatting van de bidstond op te nemen. Moge de Heere allen gedenken die bij het werk van de Synode betrokken zijn. Hij geve Zijn onmisbare zegen en stelle alle arbeid die verricht mag worden tot heil van de kerken en tot eer van Zijn Naam.

3. Er is gevraagd de datum van 24 oktober aan u door te geven. Dan zal D.V. het LCJ een Jeugdappèl te Soest organiseren. In het volgende nummer zullen nadere gegevens worden opgenomen.

4. In dit nummer van Bewaar het Pand

treft u het eerste gedeelte van een lezing van ds. L.W. van der Meij aan. Nu de artikelenserie "Na honderd jaren" is afgesloten, leek het ons een goede zaak de lezing van ds. van der Meij in enkele afleveringen te plaatsen.

Van de administratie

Het aantal nieuwe abonnees begroeg in de afgelopen periode 7, terwijl we aan giften f 25,- hebben ontvangen. Hartelijk dank hiervoor.

Het blad bestemd voor C. den Bok, Rivierdijk 455, 3361 AK Sliedrecht kregen we retour met de mededeling "vertrokken". Wie kan ons aan het nieuwe adres helpen? Bij voorbaat dank. We hopen D.V. zaterdag 19 september a.s. weer veel abonnees, jong en oud te mogen ontmoeten. U ook? De Heere geve ons een gezegende dag.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

43.

Blijvend, bewaard en door heel de wereld.

De belijdenis van het wezen der Kerk staat vóór in artikel 27. De Kerk des Heeren is de vergadering van de ware Christ-gelovigen. In het vervolg worden nu bijzondere zaken van die Kerk beleden. We kunnen ze weergeven, zoals we het gedaan hebben: de Kerk is blijvend, wordt bewaard en is door heel de wereld. Zo is de Kerk niet gebonden door tijd, omstandigheden en plaats. We moeten het niet ontkennen, dat deze invloed op de Kerk uitoefenen. Maar ze kunnen uiteindelijk het wezen van de Kerk niet te niet doen!

Laat het duidelijk zijn, dat deze drie aspecten voortvloeien uit het wezen van de Kerk des Heeren. Zou het hier gaan om een vereniging van mensen met dezelfde opvatting, dan zouden ze er geen van drieën kunnen zijn. Het is dan ook opvallend dat hier telkens de band blijft spreken aan het begin van artikel 27: "Deze Kerk".... "En deze heilige Kerk..." Ook mede is deze heilige Kerk...

We moeten er vooral niet aan voorbij-

gaan, dat deze zaken tot bemoediging zijn van de ware gelovigen.

Bemoedigend, troostvol is dit gedeelte geweest in de tijd, dat onze belijdenis is opgesteld en niet minder in onze tijd. Wat een benauwde tijd was het toen Guido de Brès ook deze woorden doorgaf. De nood was groot voor de pas uit de donkerheid van Rome ontwaakte kerk. Vervolging en verdrukking waren het deel van de belijders. De kerk was "kerk onder het kruis" geworden. Voor het oog leek er weinig van te verwachten. Temidden van die nood was het geloofsuitzicht, dat de Kerk des Heeren blijft en bewaard wordt. Ook was het een troost dat er een band is met de Kerk over heel de wereld. Juist in die tijd van druk werd de band aan al de heiligen gekend, die op welke plaats ook waren en vaak in dezelfde moeite verkeerden.

Het is daarbij ook goed, al lees je de situaties van toen ook tussen de regels door, dat hier geen preciese aanduiding gegeven wordt. Hier is óók bemoediging voor het levend geloof in de omstandigheden van vandaag. De aandacht voor de kerk is de laatste

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werkendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 i.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

jaren steeds op retour. Op veel plaatsen heeft men nog nauwelijks oog voor het klein gedeelte dat 's Zondags nog naar de kerk gaat. Er zijn gelukkig nog uitzonderingen in bepaalde streken van ons land, maar de brede massa vooral in de grote steden vertoont het beeld van onkerkelijkheid. Dan is de kerk zélf op retour. Het blijkt uiterlijk aan de belangstelling voor de dienst des Heeren, die meer en meer afneemt.. Het komt vooral openbaar in de ingezonken toestand van het geestelijk leven in de kerk.

Bemoediging voor vandaag..

Niemand trekke hier een verkeerde conclusie uit! Helaas is bij sommigen de gemakkelijke betuiging dat de kerk er altijd geweest is en wel zal blijven een bewijs van eigen ingezonkenheid, het niet-verstaan van eigen schuld en verantwoordelijkheid. Het gaat hier om de troost voor het levend geloof, die juist midden in de strijd gekend wordt.

Van het begin.. tot het einde

De Kerk des Heeren is er altijd geweest en zal tot het einde toe blijven. "Deze Kerk is geweest van het begin der wereld af en zal zijn tot het einde toe.." Hier is eerst de blik terug. Al in het Paradijs na de zondeval klonk de moederbelofte (Genesis 3:15). Daarin maakte God bekend, dat Hij uit het verloren mensen-geslacht Zijn Kerk zou vergaderen. We lezen van de eerste openbaring van het kerk-zijn in Genesis 4. Na de vermelding van de geboorte van Enos, de zoon van Seth, staat er: "Toen begon men de Naam des Heeren aan te roepen" (Genesis 4:26). Het geslacht van Kaïn roept eigen naam uit, maar het geslacht van Seth is vergaderd tot het aanroepen van de Naam des Heeren. Het is de doorwerking van Gods genade. Die Kerk blijft, als in de dagen van Noach de eerste wereld door eigen schuld en tegen de waarschuwingen Gods in ten onder gaat. In de ark wordt de Kerk behouden. Die Kerk blijft ook in Israël tot de komst van Christus. Die Kerk komt openbaar in de Nieuw-Testamentische bedeling op de Pinksterdag. De uitstorting van de Heilige Geest betekent het geboorte-uur van de Kerk van de nieuwe bedeling. Dan worden de grenzen verbreed en gaat Christus uit al de volken vergaderen. Die Kerk zal ook blijven. Hier op aarde gaat zij niet te niet tot aan de wederkomst van Christus. Al de uitverkorenen worden toegebracht. In zekere zin kunnen we

zeggen dat de Kerk zichzelf bewijst. De Kerk kan weinig aandacht hebben. Toch kan men de Kerk niet wegpraten. Tot de dag van vandaag komt die Kerk openbaar. De Heere maakt Zijn eigen Woord en beloften waar. Dat ligt niet aan die Kerk als zodanig, maar alleen aan Zijn eenzijdige beloften om Christus' wil. Dat blijven is het wonder van het werk van de Heilige Geest.

Christus voor eeuwig Koning

We moeten hier onderstrepen de lijn, die onze belijdenis trekt vanuit Christus naar het blijven van de Kerk. Op een aparte manier wordt het gezegd: "gelijk daaruit blijkt, dat Christus een eeuwig Koning is, Dewelke zonder onderdanen niet zijn kan". Hier wordt gewezen op het Koningschap van Christus. Hij is eeuwig Koning. We kunnen denken aan de boodschap van de engel Gabriël aan Maria bij de geboorte aankondiging van Jezus: "En Hij zal over het huis van Jacob Koning zijn in der eeuwigheid en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn". Daarin delen Zijn onderdanen. Ze behoren bij Hem. Hij heeft ze verkregen van Zijn Vader. Hij heeft ze gekocht met Zijn eigen bloed. Hij kan niet zonder hen zijn! Die lijn vinden we later ook in de Dordtse Leerregels. Alleen daar wordt meer benadrukt de verdienste van Christus in Zijn sterven voor Zijn Kerk: "...dat er altijd zal zijn een Kerk der gelovigen, gefundeerd in het bloed van Christus, dewelke Hem, haar Zaligmaker, Die voor haar, als een bruidegom voor zijn bruid, aan het kruis Zijn leven overgegeven heeft standvastig beminne, geduriglijk diene, en hier en in alle eeuwigheid prijze" (D.L.II art. IX). Het blijkt dat het reformatorisch belijden het zijn en het blijven van de Kerk geheel verbonden heeft aan de enige Koning der Kerk, de Heere Jezus Christus, en aan Zijn werk. Het kan ook niet anders. Er zou niets van terecht komen.

Bewaard door God

De bewaring van de Kerk wordt hier apart genoemd. Het is het voortbestaan van de Kerk tegenover de vijandschap, die haar wordt aangedaan. "En deze heilige Kerk wordt van God bewaard of staande gehouden, tegen het woeden der gehele wereld, hoewel zij somwijlen een tijd lang zeer klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn, in de ogen der mensen.." Door de eeuwen heen is het voortbestaan van de

Kerk bedreigd door de vijanden van God en van Zijn Woord. Kaïn doodt Abel. De Farao van Egypte zoekt Israël te niet te doen. Haman probeert de Joden ten onder te krijgen. Groot is ook de vijandschap tegen de Kerk in de Nieuw-Testamentische bedeling. Het boek Handelingen laat het zien. Gevangenisdeuren gaan open. De eerste martelaar sterft als Stefanus gestenigd wordt door het Sanhedrin. Hier staat "het woeden der gehele wereld". Heel de wereld kan hier wijzen op de samenvoeging van de vijanden. Hier kunnen we denken aan Handelingen 4, het gebed van de gemeente na de vrijlating van Petrus en Johannes en de dreiging van de overpriesters: "want in waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, Welke Gij gezalfd hebt, beiden Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en de volken Israëls.." De vorst der duisternis port de vijanden op om de Kerk ten onder te brengen. Het gaat om de grote Gezalfde. In de Kerk probeert de duivel Hém te treffen. Niet altijd wordt de Kerk op deze wijze bestreden. Maar daarom blijft de satan er wel op uit om ten onder te brengen. Hij doet het vandaag op een wat andere manier. Door de verleiding der wereld bijv. Laten we niet denken dat het minder gevaarlijk is! Maar hier is het tot troost van Gods kinderen, dat de Kerk door die vijandschap niet ten onder zal gaan. We horen hier het geloof doorklinken in die tijd dat de Kerk zó benauwd wordt. De Kerk kan klein worden, zeer klein, en als tot niet gekomen in de ogen der mensen. God bewaart. Hij houdt staande. Het gaat om het "zijn" en om het "leven" van de Kerk des Heeren. Hij bewaart ook de gemeenschap met het Hoofd in de hemel. Hij blijft wonen en werken in het midden van Zijn Kerk. Hier wordt het voorbeeld van de bewaring ten tijde van Achab genoemd "gelijk Zich de Heere gedurende de gevaarlijke tijd onder Achab, zeventuizend mensen behouden heeft, die hun knieën voor Baal niet gebogen hadden". Het is een bekend voorbeeld. Het laat zien hoe zelfs Gods profeten zó moedeloos kunnen zijn, dat ze vrezden dat het werk Gods niet meer doorgaat. Elia klaagde het uit voor Gods Aangezicht "...ik alleen ben overgebleven en zij zoeken mijn ziel om die weg te nemen." Maar de Heere onderwijst hem en bemoedigt hem met Zijn werk, in wezen met Zijn verkiezende genade. Hij heeft doen overblijven 7.000, die Baal niet vereren, maar de

ware God van Israël. God staat voor Zijn zaak en eer in. Hij kent degenen, die de Zijnen zijn. Hij bewaart Zijn Kerk in de zwaarste bestrijding. Dit voorbeeld - in het verband gezien - leert ook dat de bewaring van de Kerk des Heeren niet ontslaat van de roeping om Gods Woord te boodschappen. De Heere zegt niet tot Elia: "Je kunt wel op je lauweren gaan rusten want Ik heb er zeventuizend doen overblijven..." Hij wordt tot de arbeid geroepen, die gericht is op de voortgang van de profetische boodschap in Israël. Het is een goede zaak, dát te bedenken. Er zijn er nogal eens, die wel veel zeggen dat de Heere Zijn Kerk in stand houdt, maar er zich niet om bekommeren of zij zelf en hun kinderen daarin delen...

Over heel de wereld

Het eind van artikel 27 werkt de belijdenis van de algemeenheid van de Kerk nader uit. De Kerk des Heeren is "katholiek" in de rechte zin van het woord. De kerk, die zich bij voorkeur katholiek noemt, de R.K. kerk, is het juist niet, omdat ze aan een persoon nml. de paus gebonden is. Echt katholiek wil zeggen: niet gebonden aan een plaats of persoon. Ook mede is

deze heilige Kerk niet gelegen, gebonden of bepaald in een zekere plaats of aan zekere personen, maar zij is verspreid en verstrooid over de gehele wereld., nochtans tezamen gevoegd en verenigd zijnde met hart en wil in éénzelfde Geest door de kracht des geloofs. Hier ligt de roeping in verborgen, dat de boodschap van het evangelie van vrije genade aan alle volken gepredikt moet worden, de zendingsroeping van de Kerk des Heeren. Het woord van Christus zegt het duidelijk: "Gaaf dan heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen". De Heere brengt toe uit alle talen en volken. En al is die Kerk verstrooid en verspreid door de gehele wereld, het doet aan haar eenheid niets af. Allen, die door het geloof Christus zijn ingelijfd, behoren tot het éne lichaam van Hem en worden geleid door één Geest. Wat een wonder is het dan als twee elkaar ontmoeten van verschillende kleur en van verschillende afkomst en ze nochtans verenigd zijn door dezelfde Geest. Dan vallen de verschillen weg en wordt God in Christus verheerlijkt. Het is het wonder van de Kerk!

D. Slagboom.

De troost der verkiezing

12.

(naar aanleiding van het gelijknamige boek van ds. L. Vroegindeweyj)

In deze serie artikelen denken wij na over de onderwerpen die in de Dordtse Leerregels aan de orde komen. Nauwkeurig bezien zijn het eigenlijk vijf regels. Engelstalige theologen noemen ze wel "the five points of Calvinism". Daarvan zijn er inmiddels drie aan de orde geweest. Er rusten er nu dus nog twee: de onwederstandelijke genade en de volharding der heiligen. Met nog enkele bijdragen daarover willen we deze reeks gaan afronden. Allereerst dus over **de onwederstandelijkheid van Gods genade**. Onze vaders beleden dit stuk in hoofdstuk III/IV van de Leerregels. Op het eerste gezicht is de dubbele aanduiding van dit hoofdstuk wat merkwaardig. Ze heeft te maken met het feit dat de opstellers zich hielden aan de orde van de Remonstrantie van 1611. Zij volgden dit stuk van Arminius' volgelingen op de voet met de bedoeling de inhoud daarvan punt voor punt te weerleggen. Er komt in

dit hoofdstuk heel wat ter sprake. De volledige titel luidt (in de oorspronkelijke aanduiding): "**Van des menschen verdorvenheit ende bekeeringe tot God, ende de maniere der selver**".

Van de verdorvenheid van de mens

Over de verdorvenheid van de mens na zijn droeve val in de zonde schreef ik al eerder. Het was immers het eerste punt van de vijf. Opvallend is, en ik wees er al eens op, dat de Leerregels bij elk nieuw onderwerp telkens weer hun startpunt in de werkelijkheid van des mensen ellende nemen. Geschapen naar Gods Beeld en versierd met uitnemende gaven van kennis van zijn Schepper en zuivere genegenheden, heeft hij zich door de duivel laten verleiden en heeft hij over zich gehaald blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid van oordeel, tevens weerspanningheid en hardheid, beide in zijn wil en zijn hart. Zo ongeveer luidt artikel 1 van dit voorlaatste hoofdstuk. Waarom

toch steeds weer zo uitvoerig het falissement van de mens ten toon gesteld?, zo zou men kunnen vragen. Was het vanwege een bepaald genoegen dat zij daarin schepten, of misschien een vertoon van orthodoxisme? Het zal duidelijk zijn - de Dordtse vaders wilden niet anders dan in alles de Schriften naspreken. Hun intentie was niet meer en niet minder (en ik citeer weer de authentieke tekst, nu uit de Voorrede van de Leerregels) "alleen na 't richtsnoer der H. Schrifture te oordelen, ende in 't ondersoek ende oordeel van dese sake met eene goede ende oprechte conscientie te handelen", namelijk ontstoken "in liefde tot Godt ende den welstandt der Kercke".

Getrouwheid aan het Woord van God en welgemeende zorg voor de Kerk des Heeren deed de mannen van Dordt dus spreken zoals zij spraken. Daarnaast hadden zij met deze inzet nog een ander motief, denk ik. Het gaf hun namelijk een mogelijkheid de motieven van Arminius en de zijnen aldus in het hart te treffen. De belijdenis van de onwederstandelijke (dat is: de door de mens niet tegen te houden, niet te beletten) werking van Gods Geest staat namelijk haaks op de gedachte van de autonomie van de mens en van zijn vrije wil ten goede. En dat is nu precies het front waarop in dit hoofdstuk gestreden wordt.

Dat is overigens al een heel oud front. Zo oud als de zonde in het paradijs. En sindsdien komt telkens weer de idee van de goede wil van de mens naar boven. Zelfs hadden in de eerste eeuwen van de kerk vrijwel alle christelijke denkers nog niet de rechte voorstelling van de raad Gods en van de diepe val van de mens. Terecht wijst ds. Vroegindeweyj daarop.

Vrijwel allen legden zij nadruk op de vrijheid van de mens. Deze was wel in meerdere of mindere mate door de zonde bedorven, maar ze bleef toch nog vrij en ze kon de aangeboden genade van God naar vrij believen aannemen. De onwederstandelijke genade van God leerden zij niet. En Gods raad dan? Daarvan leerden zij dat die op voorwetenschap berustte. God gaf aan het verderf over degenen van wie Hij vooraf wist dat zij niet zouden geloven. En Hij verkoos degenen wier verdienste Hij van tevoren had gezien. Het zijn bekende gedachten: de mens is door de zonde verzwakt en sterfelijk geworden. Toch kan hij nog het goede willen en ook de genade aannemen of verwerpen.

En ook nadien - behalve bij iemand als Augustinus! - bleef deze gedachte in de kerk gemeengoed. Pelagius wees de leer van de erfzonde en de dood als straf op de zonde af. Weliswaar werd hij veroordeeld maar in de subtiële vorm van het semi-pelagianisme handhaafde de kerk van Rome een groot deel van zijn gedachten. Eerst tijdens de gezegende Reformatie van de zestiende eeuw werden de leringen die de mens een vrije wil ten goede toedichtten, weer krachtig en helder weersproken. Ik denk bijvoorbeeld aan Luther in zijn pennestrijd met Erasmus over de geknechte wil. Maar de Reformatie is nog geen eeuw oud of het blijkt dat het zuurdeeg van deze ketterij zich ook in het geheel van de gereformeerde kerk een plaats heeft verworven. En het dreigt alles en allen te doortrekken met zijn aantastende werking.

Van zijn bekering tot God

Welnu - het is in dit zelfde verband dat de Synode van Dordt enerzijds spreekt over de verdorvenheid van de mens en anderzijds over zijn bekering tot God en de manier waarop deze plaatsvindt. En het is wederom klare, bijbelse taal die zij spreekt. Ik denk aan de artikelen 3 en 10, waarin zij belijdt dat alle mensen in zonde ontvangen en als kinderen des toorns geboren worden, onbekwaam tot enig zaligmakend goed, geneigd tot alle kwaad, dood in de zonden en slaven der zonde. Zij willen niet en kunnen ook niet tot God terugkeren en evenmin hun verdorven natuur verbeteren, noch zichzelf tot de verbetering daarvan brengen, zonder de genade van de Heilige Geest die wederbaart. Dat er desondanks zondaren tot bekering komen, dat moet men geheel en alleen Gode toeschrijven. Hij is het die de zijnen van eeuwigheid heeft uitverkoren in Christus. Hij is het die dezen in de tijd krachtig roept en met geloof en bekering begiftigd. Hij is het die ze uit de macht van de duisternis verlost en tot het rijk van Zijn Zoon overbrengt. Opdat ze niet in zichzelf maar alleen in de HEERE zouden roemen.

De mens is dood voor God. Er moet een almachtig wonder aan hem gebeuren. Een krachtig werk - en zo niet: hij blijft die hij is. Dat is de ene werkelijkheid. Maar ook het andere mag worden gezegd - en de Leerregels belijden ook dat op heerlijke wijze - God maakt levend en wekt op uit de doden zovelen het Hem behaagt. Met de woorden van artikel 12: dat is de

wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking welke God zonder ons in ons werkt. Zij is een geheel bovennatuurlijke, zeer krachtige, verborgen en onuitsprekelijke werking die in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden, alzo dat al degenen in wier harten God op deze wondere wijze werkt zeker, onfeilbaar en krachtig wedergeboren worden en daadwerkelijk geloven.

Van de manier van deze

Ds. Vroegindewij haalt in dit verband Kohlbrugge aan. Ik wil hem aan het slot van dit artikel daarin volgen.

“Hoe wordt nu een mens uit de Geest geboren? Daarop antwoord ik: het uitwendige middel doet het op zichzelf niet. Nee, maar er gaat iets gepaard met dat uitwendige werk wanneer het in God gedaan is, en dat is de Heilige Geest. Deze werpt het levende zaad in het hart van een mens, namelijk het eeuwige en blijvende Woord Gods. Door dit Woord herschept Hij de mens.

Daar is eerst de ontdekking van schuld en verdoemenis, van verlorenheid, van zonde en ongerechtigheid, van een geheel afgefallen zijn van God. Daar verwekt dan de Geest een smachtend verlangen naar verlossing van schuld en straf, naar vrijmaking van alle heerschappij der zonde. Daar ontvallen de mens dan ook alle werken van gerechtigheid, van deugd en heiligheid. Opdat hij in ‘t geheel niets meer is en niets meer heeft en onder het vreselijk gevoel van Gods toorn ligt. Daar geeft de Geest ook honger en dorst naar die gerechtigheid welke voor God geldt, een schreien en roepen om genade en ontfer-

ming. Zo drijft de Geest tot de middelen. Want er gebeurt niets door de middelen op zichzelf, maar ook niets door de Geest zonder de middelen.

Uit de Geest geboren zijn, is: alle vertrouwen op eigen kracht, wijsheid en rechtvaardigheid laten varen en alles wat er in en aan ons is geheel en alles verdoemen. Want waar dit gebeurt, daar verwekt de Heilige Geest het geloof waardoor een mens door deze Geest een heel ander mens wordt, namelijk een mens die in de HEERE leeft en in de HEERE zijn gerechtigheid en sterkte heeft en Zich niet langer meer op de oude stam van Adam bevindt.

Wedergeboren te zijn, is dat men uit de Wet en het drijven daarvan aan de hand van Geest overgaat in het geloof in Jezus Christus. Dat geschiedt door het machtige trekken van de Vader tot Christus. Waar zulk een overgang plaatsvindt, daar is niet alleen een machtig en diep gevoel van zonden, van grondeloze verlorenheid en verdorvenheid, maar tevens een waarachtige begeerte om met de Wet Gods in overeenstemming te zijn en een overtuiging van eigen totale onmacht en een worstelen om van de tyrannie der zonde verlost te zijn. Dan wordt men geheel en al overtuigd van de ongenoegzaamheid van alle vrome werken. En terwijl men overgezet wordt onder de heerschappij der genade, houdt men het daarvoor dat men met Christus der Wet afgestorven is, en zich overdekt gevoelend met eeuwige genade, verheugt men zich in de belofte: **“Ik zal u onderwijzen...”**

Middelharnis, J.M.J. Kieviet.

Voor de jeugd

5. De Samaritaanse vrouw

“En aldaar was de fontein Jacobs, Jezus dan, vermoeid zijnde van de reis, zat alzo neder nevens de fontein; het was omtrent de zesde ure”

Joh. 4:6

Beste jongelui!

Je kunt Jezus van verschillende kanten bekijken. Je komt er eigenlijk nooit op uitgekeken. Iedere keer komen er weer nieuwe dingen voor de dag.

We hebben de vorige keer gelet op het feit, dat Jezus naast de Jacobsbron zat als de Levensbron. Daar is overeenkomst tussen en tegelijkertijd ook een groot verschil. Want de Jacobsbron is een bron, met slechts betekenis voor het natuurlijke leven, terwijl de Levensbron waarde heeft voor het geestelijke, dat is ook voor het eeuwige leven. Dit komt omdat Hij niet alleen mens geweest is, maar ook

God. God voor 100%. Dat is juist een zaak waar Johannes ons in zijn evangelie op wijzen wil. Hij zegt dat zelf: "Jezus dan heeft nog wel vele tekenen in de tegenwoordigheid Zijner discipelen gedaan, die niet zijn geschreven in dit boek; maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn naam." Joh. 20:30, 31.

Jezus, de Levensbron, de Zoon van God. Dat is: Hij is Zelf ook God. Hij heeft dat gezegd: Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien, want Ik en de Vader zijn één. Johannes begint er zijn evangelie mee, om de Godheid van de Zoon te vermelden, door te zeggen: "In den beginne was het Woord (de Logos), en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelfde gemaakt, en zonder Hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is." Joh. 1:1-3. Daar staat dus duidelijk dat uit Hem, Die de Bron van alle leven is, alle leven is voortgekomen. "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir." Ps. 33:6.

Hij is dus met de Vader en de Heilige Geest de Schepper van alles. En ook de Onderhouder van alles. "Want door Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij."

Van Hem, Die dus ook de Schepper is, geldt, dat de Schepper van de eind der aarde noch moede noch mat wordt. Jes. 40:28.

Wanneer van Hem geldt, naar Zijn Godheid, dat hij geen vermoeidheid kent, dan is het des te opmerkelijker dat hij naast de Jacobsbron zat, vermoeid zijnde. Dat laat ons Hem zien als mens, met een verzwakte menselijke natuur. Hij had geen zondige natuur, maar wel een verzwakte natuur. Hij was als mens aan allerhande ellendigheid onderworpen, gelijk alle mensen dat zijn. En daarom is vermoeidheid Hem niet bespaard gebleven. Het was omtrent de zesde ure. Daar de Joden rekenen met twaalf uren in een dag, is het dus geweest, volgens onze tijdrekening ongeveer twaalf uur in de middag. Dan staat de zon op z'n hoogst. Dan is de dag op z'n heetst.

Hij zat daar neder, vermoeid van de lange reis. Dat is menselijk allemaal begrijpelijk. Wie met heet weer een heel eind gelopen heeft, wordt op de duur vermoeid, en krijgt en heeft behoefte aan rust.

Doch van het lopen alleen is Hij niet vermoeid geweest. Daar was ook nog een andere oorzaak voor. Ik geloof dat we die niet over het hoofd moeten zien. Want in onderscheiding van gewone mensen, liep Hij met een zware last op Zijn rug. Een last, die van de buitenkant wel niet zo zeer te zien is, doch die door Hem wel gevoeld werd. Nu zal het jullie wat duidelijker worden waarom Hij zo zeer vermoeid was, meer dan de discipelen. Want als iemand van lopen moe kan worden, dan wordt de vermoeidheid verergerd, wanneer men tijdens het lopen ook nog een zware last moet dragen.

Misschien vraagt deze of gene wel: Wat is dat dan voor een last geweest, die aan de buitenkant wel niet zo te zien was, doch die er toch wel was? Ik ben blij met deze vraag. Want het gaat om zeer belangrijke zaken. Hij de Zone Gods, is Mens geworden, om in de plaats van mensen, de schuldenlast te dragen, die wij allen moeten dragen, en waaronder wij allen eeuwig zouden moeten verzinken. "De Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen." Zo heeft Jesaja dat beschreven. En zo is het Hem overkomen. Hij moest niet alleen die schuldenlast dragen, doch ook de gevolgen daarvan. Dat is de last van de eeuwige toorn van God. Hij toch heeft die last gedragen, van het begin Zijner menswording af, tot het einde Zijns levens toe. Hij is daar niet een uur van ontslagen geweest, ja, geen enkel ogenblik.

Als iemand met een pak op zijn rug loopt, en hij heeft een ogenblik pauze, rust, dan kan hij zijn pak een ogenblik naast zich neer zetten. Doch bij Jezus is dat niet het geval. Hoe verder Hij op de weg van het leven kwam, hoe zwaarder de last ging drukken, totdat Hij aan het einde van Zijn levensweg er onder is bezweken, toen Hij het uit moest roepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Vanwege die last was Hij mede vermoeid, meer dan ooit een mens dit zal kunnen begrijpen. Het wonderlijke is, dat Hij die last, ook al was Hij God, niet af kon leggen. Ja, juist ook omdat Hij God was, kon Hij dit niet doen. Want Hij had het in de eeuwigheid al voor Zijn rekening genomen om die last in de plaats van de Zijnen te dragen. En daar Hij God is, en derhalve ook onveranderlijk is, kon Hij krachtens Zijn Godheid er niet onderuit. Hij was als God, het aan Zichzelf verplicht, om die last te blijven dragen.

Daarin ligt de vastigheid van de zaligheid, voor een ieder die in Hem gelooft. Want, gesteld dat Hij die last naast Zich zou hebben kunnen neerzetten, dan zou er geen mens zalig hebben kunnen worden. En omdat Hij getrouw gebleven is aan Zijn opdracht, die Hij vrijwillig op Zich genomen heeft, daarom kunnen zondaren zalig worden. Jullie ook. Ja, allemaal, mits je in Hem gelooft.

Ik weet natuurlijk wel, dat het geloof een gave Gods is. Doch daar gaat het nu niet over. Het is ook een eis Gods: Bekeert u, en gelooft het Evangelie.

Zat Jezus dus neder, naast de Jacobsbron, vermoeid zijnde, niet alleen als mens vanwege het lange lopen en de hitte van de dag, maar ook als Borg vanwege het dragen van de schuldenlast en de last van Gods oneindige toorn. Hij kon er dus niet vanaf, om Zijns Zelfs wil. Misschien is dat wel een wat moeilijke zin, doch het is wel de moeite waard om er over na te denken.

Er zit nog een kant aan deze zaak. Want Hij kon er niet af, maar Hij wilde het ook niet. Men kan een last opgelegd krijgen, die men dragen moet, doch die men graag naast zich neer zou willen zetten, om een ogenblik enige verlichting te krijgen. Doch bij Jezus, de Levensbron, is dat niet het geval. Hij wilde het niet, ook al zou Hij het bij wijze van spreken, hebben gekund. En waarom wilde Hij dat dan niet? Daar zat Goddelijke liefde achter. Liefde van de Vader weliswaar, Die Zijn Zoon met deze last beladen heeft, in de plaats van hen die van eeuwigheid tot de zaligheid zijn uitverkoren. Doch ook de liefde van de Zoon, Die de Zijnen liefgehad heeft tot het einde toe. En daarom moest die last tot het einde toe, onafgebroken, door Hem gedragen worden.

En dat met bewustheid naar Zijn mensheid, wat Hem bijgebracht werd door de Heilige Geest, Die zonder mate op Hem was uitgestort, en Die Hem als Mens in al de waarheid leidde, om het zo te maken, dat een zondaar op grond van Zijn verdiensten, het eeuwige leven zou kunnen beërven.

Deze dingen zeggen, helaas, de meeste mensen niets. Hoe komt dat? Omdat men zijn eigen schuld en toornwaardigheid niet voelt. Men huppelt vrolijk door het leven. Men is van het zondigen nimmer moe. En als men van het zondigen vermoeid is, dan is men toch het zondigen nog niet

moe. Want als men naar het lichaam weer wat uitgerust is, gaat men weer rustig verder op de brede weg. En al spreekt men over Jezus, al zingt men van Jezus, Jezus heeft toch voor hen niet de minste waarde. Doch als men door de Heilige Geest met zichzelf bekend gemaakt wordt, dan gaat men de schuld zien, die als een last gevoelen.

Dan moet men zondigen, krachtens het verdorven bestaan. Men kan dan niet anders. Men wordt dan het zondigen moe! "O God," zegt zulk een mens, "wanneer zal ik nu nooit meer eens behoeven te zondigen". Men komt dan in de lijn van Paulus, die

zeide: Het willen is wel bij mij, doch het volbrengen heb ik niet gevonden. Als ik het goede wil doen, ligt het kwade mij nabij. En het goede dat ik wil, doe ik niet, en het kwade dat ik niet wil, dat doe ik. Ik ellendig mens! Kijk, voor zulke mensen wordt Jezus dierbaar. Wie dan met geloof op Jezus ziet, kan tot rust komen. Hij vermoed, voor mij. Hij, Die zegt: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt; en Ik zal u rust geven." Dit te ervaren, is een zalig beleven. Je vindt dan als een Jacob rust bij de Levensbron: Jezus!

Julie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Het luidde als volgt:

"En eindelijk is het ons een overwegend bezwaar voor gereformeerd te erkennen, wat door voorgangers der dolerende kerken in den laatsten tijd in het publiek is uitgesproken en geleerd omtrent de Wedergeboorte en de Heilige Doop. Wij achten het overbodig dit nader te ontwikkelen. Om zelfs de schijn te vermijden, dat het ons om personen te treffen te doen zou zijn, noemen wij geene namen. Er is in 't publiek genoeg over geschreven dat u niet onbekend zal zijn".

Het is jammer dat de contra's in dit opzicht niet wat duidelijker zijn geweest. Eigenlijk hadden ze met bijbels materiaal de beslissende Synode van Amsterdam moeten zien te overtuigen.

Evengoed, kun je zeggen, heeft de Christelijke Gereformeerde Synode van Amsterdam een bijbelse plicht verzuimd. Zij had een onderzoek moeten instellen. Hadden zij gelijk, die zeiden dat de opvattingen omtrent Wedergeboorte en Doop niet confessioneel, niet gereformeerd en niet Bijbels waren?

De Christelijke Gereformeerde Synode van 1892 gaat echter op dit theologische bezwaar niet in.

Zij voelt geen behoefte om aan te tonen dat de ingebrachte klacht niet deugt.

De bezwaarden moeten hun tijd maar afwachten. Na de Vereniging kunnen ze hun bezwaren indienen op de kerkelijke vergaderingen. Daar is op dit tijdstip geen ruimte voor.

Dezelfde vaagheid in de formulering van het theologische bezwaar tegen de Vereniging tref je ook nog aan in het boekje van ouderling J.H. Wessels uit 1894:

"Historische mededelingen over de Scheiding (- Afscheiding van 1834) en de Doleantie (van 1886)".

Als een van de gronden waarom men Christelijk Gereformeerd wil blijven, wordt genoemd: "omdat door de Vereniging de leer van de Wedergeboorte bij de Doop niet alleen werd geduld maar daaraan plaats verleend in de Verenigde Kerken en "aan den Vrije Universiteit den discipelen (= studenten!) wordt ingeprent".

Pas in 1897 noemt F.P.L.C. van Lingen man en paard.

Achterin zijn vragenboekje over het ontstaan, het verval en het weder opleven der Christelijke Gereformeerde Kerk, zegt hij:

"De Christelijke Gereformeerde Kerk is bijna te niet gegaan door de

Ds. L.W. van der Meij

Thema: Waarom we niet met de Vereniging meedingen. Een theologisch bezwaar, praktisch toegelicht

Lezing tijdens de klassicale herdenking van het 100-jarig voortbestaan van de Christelijke Gereformeerde Kerken d.d. 9 mei 1992.

Hoe uitbundig in Amsterdam de stemming was op de Christelijke Gereformeerde Synode van juni 1892 blijkt uit de woorden van haar voorzitter Ds. W.H. Gispen. In zijn toespraak tot de afscheidingsveteraan Ds. Van Velzen geeft hij hem zelfs een boodschap mee voor de triumferende kerk: "Ik weet niet, aldus Gispen, hoe het in de hemel is, maar als de gelukzaligen met elkaar spreken en belangstellen in den strijd en blijdschap der Kerk op aarde, vertel dan uwen ouden medestrijders, wat gij hier hebt aanschouwd, en hun vreugde zal groot zijn, als gij hun toeroept: Ze zijn een!" Op 17 juni 1892 was de Vereniging van de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederlandsch Gereformeerde Kerken een feit geworden. Voor velen een kerkhistorisch heilsoord. Een klein getal deelde de feestvreugde niet.

Waarom wij dan niet met de Vereniging meedingen? Eigenlijk is de formulering niet helemaal juist. Want we zijn toch nog een week of vier gereformeerd geweest. Tegen wil en dank. "Op gewelddadige wijze". In het Militaire Tehuis aan het Wed in Utrecht belegden op 20 juli 1892 54 belijdende leden van de Christelijke Gereformeerde Kerk (die dus eigenlijk sinds 17 juni 1892 niet meer

bestond) een samenkomst.

Zij namen afstand van de Vereniging. Besloten wordt dat ze zullen "uittreden uit het verband waarin men op gewelddadige wijze is ingelijfd om onder biddend opzien tot de Heere te blijven wat men tot 17 juni 1892 was: wettige voortzetting der aloude Gereformeerde Kerk in deze landen, onder de naam van Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, wettig bij Koninklijk besluit erkend". Voor maar 54 contra's, zoals we de bezwaarden maar zullen noemen, een gedurfd uitspraak.

Voortzetting van de aloude Gereformeerde Kerk!

Dit is natuurlijk het onvervalste beginsel van de Afscheiding van 1834 dat de Hervormde Kerk niet langer beschouwd kan worden als een ware kerk, namelijk in het licht van de omschrijving van de Kerk in de artikelen 27-29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Het gaat vanmiddag niet om de visie op de Hervormde Kerk. Hoe waar of hoe vals die is. Maar om een theologisch bezwaar van een klein getal Christelijk Gereformeerden tegen de Vereniging van 17 juni 1892 te Amsterdam.

"Een theologisch bezwaar, praktisch toegelicht". Een geheimzinnige formulering die om opheldering vraagt. Voordat de Vereniging een feit werd, werden een vijftal bezwaren op de Amsterdamse Synode behandeld. Het vijfde bezwaar was niet het minste.

ontrouw harer Synode”.

En dan komt vraag 6: “Wie heeft haar vooral daartoe gebracht”?

Antwoord: Dr. A. Kuyper, predikant in de Hervormde Kerk te Amsterdam, die eerst de Vrije Universiteit oprichtte en daarna de stoot gaf tot de Doleantie.

Vraag 7: “Was de Vrije Universiteit dan niet een groote zegen”?

Antwoord: Zoo werd zij eerst beschouwd, daar zij zeide zich te stellen op de Gereformeerde grondslag.

Vraag 8: “Is zij daaraan getrouw geweest”?

Antwoord: Neen, al meer en meer werd het openbaar, dat door Dr. A. Kuyper anti-schriftuurlijke stellingen werden verkondigd, welke door zijn leerlingen gretig werden aangenomen en bij vele leeraren der Christelijke Gereformeerden, vooral ook bij bijna alle harer hoogleraren ingang vonden”. Met andere woorden de meeste Christelijke Gereformeerden waren Kuyperiaans geïnfecteerd, zodat de

Vereniging gemakkelijk een feit kon worden.

Vraag 9: “Noem mij de voornaamste dier afwijkingen”?

Antwoord: Hij leerde de rechtvaardiging des zondaars van eeuwigheid, terwijl de Schrift (!) die na de roeping stelt (Rom. 8:30) en leert dat ze uit het geloof is.

Met andere woorden het direkte bijbelse getuigenis weersprekt de theologie van Kuyper.

Vraag 10: “Welke (afwijking had Kuyper) nog meer”?

Antwoord: Dat alle uit Christenouders geboren kinderen moeten beschouwd worden wedergeboren te zijn en daarop de doop als bezegeling rust.

Vraag 11: “Wat leerde hij van de Heilige Doop”?

Antwoord: Dat, niet slechts de leraar met water het kind doopt, maar gelijktijdig de Heere uit de hemel met de Heilige Geest.

(Wordt vervolgd)

Woord en Daad start actie voor financiële adoptie

De stichting Woord en Daad start op D.V. 26 september de actie “Geven doet kinderen leven”. Doel hiervan is om het aantal kinderen, dat door financiële adoptie hulp ontvangt, fors uit te breiden. Momenteel ontvangen 13.000 kinderen hulp. Woord en Daad ontvangt voortdurend nieuwe aanvragen en zoekt hiervoor nieuwe sponsors. Aan de verzorging van adoptiekinderen wordt jaarlijks een bedrag besteed van bijna zes miljoen gulden. Met de actie wil Woord en Daad komen tot hulp aan 20.000 kinderen.

In de beginjaren van Woord en Daad lag de nadruk op het in leven houden van kinderen door een stevige maaltijd en medische zorg. Steeds meer is echter gebleken, hoe belangrijk daarnaast onderwijs is. Veelal lopen de adoptieverstrekkings nu via de scholen. De kinderen gaan naar school, krijgen daar elke dag voedszaam eten en regelmatig schoolkleding. Het onderwijs geeft aan de hulp een structureel aspect. Via dit christelijke onderwijs horen de kinderen ook dagelijks de bijbelse boodschap.

In het kwartaalblad dat omstreeks 26 september uitkomt, is een binnenkaarten van 16 pagina's opgenomen met informatie over financiële adoptie. Dit katern wordt ook als aparte folder uit-

gegeven. Alle sponsors krijgen rond diezelfde tijd vier folders toegezonden met het verzoek deze in hun omgeving door te geven. In verschillende bladen start een intensieve campagne. De plaatselijke comité's gaan op pad om sponsors te werven en in verschillende plaatsen en streken zullen de folders huis-aan-huis worden verspreid. Om de kosten van deze actie te beperken, zijn bedrijven benaderd om de advertenties te sponsoren.

Door de combinatie van het lenigen van directe noden, het verstrekken van onderwijs en het in aanraking brengen met het Evangelie blijkt steeds weer dat het hier om een uiterst effectieve hulpvorm gaat.

Voor nadere informatie: H. de Pater, 01830-23288

Themadag Nadere Reformatie en Zending

De Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) organiseert op zaterdag 26 september a.s. in “De Driestar” te Gouda een themadag over zendingsactiviteiten en -gedachten van de Nadere Reformatie (17e-18e eeuw). Sprekers en onderwerpen zijn

drs. A.Th. Boone: “tot verbreydinge van het Rijkke onses Heeren Jesu Christi” (algemene inleiding), dr. Chr. Fahner: De Nadere Reformatie en de WIC, dr. L.J. Joosse: Zierikzee en de Walcherse zendingsactiviteiten.

Aanvang: 9.30 uur. Sluiting: 13.00 uur. Toegang is vrij.

Boekbesprekingen

Vuurproeven, Sybe Bakker, 144 pag. Prijs f 22,75.

Uitgeverij: De Vuurbaak, Barneveld.

Sybe Bakker schreef tien jaar geleden een kleine roman: “Eliberis of het ene spoor”. De hoofdpersoon in dit verhaal, dat in Spanje speelt, is iemand die, na ingrijpende ervaringen in zijn leven op zoek is naar tekens of sporen van zingeving. Hij vindt slechts en dan nog terloops, vage aanduidingen. Nu is recent opnieuw een boek van Bakker verschenen. Dit keer geen roman, maar een bundel essays. De bundel “Vuurproeven”, met als ondertitel “over literatuur”, bestaat uit drie delen.

In het eerste deel gaat Bakker in op de ideeën over literatuur. Zo bespreekt hij onder meer de gedachten van prof. K. Schilder - de grote vrijgemaakte voorman - over literatuur. Aardig is ook dat hij ingaat op de bekende vraag of een verhaal “waar” moet zijn of “verzonnen” is.

In het middelste gedeelte bespreekt Bakker vijf schrijvers. Eén er van is Etty Hillesum, bekend om haar brieven uit Westerbork en haar dagboek aantekeningen “het verstoorde leven”. Trefzeker schetst hij leven en denken van deze moedige en begaafde vrouw. Het derde deel van deze bundel gaat over poëzie. Daarin staat deze vraag centraal: Zijn de twee grote Nederlandse dichters Nijhoff en Achterberg christelijke dichters? Hier wordt bij Bakker duidelijk wat hij met Vuurproeven zeggen wil: Iets kan heel bijbels/christelijk lijken; dat wil nog niet altijd zeggen dat het dan ook christelijk is.

Daarom is het lezen van literatuur niet zonder gevaar en is een goede gids dus heel wat waard.

Sybe Bakker schrijft helder; hij stelt fundamentele vragen aan de literatuur. Of hij kritisch genoeg is ten opzichte van de moderne literatuur is een vraag waarover verschillend gedacht zal worden.

Aanbevolen voor mensen die van lite-

ratuur houden en wellicht ook voor geïnteresseerde leerlingen uit de examenklassen havo/vwo als secundaire literatuur voor het vak Nederlands.

mr. A.A. Egas
Werkendam.

Wilhelmus à Brakel "Roeping en wedergeboorte"

In het hedendaags Nederlands herschreven door drs. S.D. Post

Uitgeverij: Den Hertog, Houten

Prijs f 15,90; 103 blz.

Het gaat om een gedeelte van Brakels meest bekende werk "Redelijke Godsdienst". Wie de oude uitgave van dit boek bezit, weet dat hier samengevoegd zijn de hoofdstukken 30 en 31 van deel I, "van de roeping" en "van de wedergeboorte".

Op de achterzijde van dit boekje wordt van de Redelijke Godsdienst gezegd, dat het niet alleen reeds in de 18e eeuw twintig herdrukken beleefde, maar ook "tot op heden veel belangstelling" geniet. Het woord "belangstelling" kan je ruim nemen, maar als je het in de gewone zin leest, vrees ik dat de kring waarbinnen men kennis heeft van dit boek zeer klein is. In het verleden werd het nog door meerderen gelezen, maar naar mijn waarneming staat het óf meestal ongebruikt in een boekenkast óf is het onder de oude boeken naar de zolder verhuisd.

Het is daarom een goede zaak, dat een gedeelte herschreven is in het hedendaags Nederlands. Zelf blijf ik de voorkeur houden aan het oorspronkelijke werk in het geheel. Dan is er ook meer informatie over het verband. Ik moet trouwens zeggen, dat drs. Post die informatie in dit boekje niet onthouden heeft als aan het begin staat: "de roeping is het eerste, dat behandeld moet worden, als we gaan spreken over de wegen, waardoor de Heere de bondgenoten overbrengt in het genadeverbond en hen tot het einde, de zaligheid leidt". Het is daarom des te meer goed, dat juist déze hoofdstukken zijn herschreven. Het gaat om een altijd belangrijke zaak nl. het deel krijgen aan het heil dat door Christus verworven is. Dat moet tot ons allen spreken.

We moeten er daarbij op letten hoe Brakel schrijft over wat wij de heilsorde noemen. Hij benadrukt "de wegen, waardoor de Heere de bondgenoten overbrengt in dat Verbond en tot het einde, de Zaligheid leidt". Het

is niet te doen om een louter leerstellige behandeling maar vooral om de praktijk. Zo moet dit boekje ook gelezen worden. Brakel wordt nogal eens gebruikt om eigen dogmatisch standpunt te verdedigen. Wie vooral dit gedeelte leest zal ontdekken dat hij nu eens gelijk krijgt en de andere keer helemaal niet. Ik ben daar erg blij om! Het gaat om de vraag of ik persoonlijk deel in de weldaden van Christus en niet vreemd ben aan de wegen, waardoor God het heil doet beleven.

Zo kan ik dit werkje van harte aanbevelen. Het is keurig uitgegeven en leest niet moeilijk. Het kan een aanbeveling zijn om heel het boek van Brakel te lezen!

D. Slagboom.

John Bunyan "Het gebed", vertaald door E.J. Timmer

Uitgeverij: De Groot, Goudriaan-Kampen

Prijs f 14,90; 68 blz.

De serie "Geschriften van Schotse en Engelse Puriteinen" is verrijkt met de uitgave van dit boekje. Het is van John Bunyan over het gebed naar aanleiding van 1 Korinthe 14:15: "Ik zal wel met de Geest bidden, maar ik zal ook met het verstand bidden". Bunyan heeft veel geschreven. Het was wonderlijk. Het was een tijd van vervolging, waarin het zeer moeilijk was om een werk van de drukpers te krijgen. Er was ook een scherpe censuur als het ging om geschriften van de "independenten". Toch heeft God er voor gezorgd dat deze werken uitkwamen en bewaard bleven. Soms moesten de regeringsambtenaren in Engeland meewerken. Zij verkochten de verboden lectuur door aan de boekhandelaars en staken het geld in eigen zak! Er was behoefte aan geschriften, waarin de bewogenheid en de ernst spraken in het omgaan met zielen. Zo is er ook dit eenvoudige boekje van John Bunyan. We mogen er dankbaar voor zijn. Het geeft leiding aan het leven des gebeds en het ontdekt de schijn. Het bevat behalve inleiding en besluit vijf hoofdstukken: het ware gebed, bidden met de Geest, bidden met de Geest en het verstand, vragen en tegenwerpingen, gebruik en toepassing.

Bunyan had een bijzondere wijze van zeggen. De weg, waarlangs God hem bekeerd heeft en ook de diepten van beproeving, waarin hij verkeerd heeft, hebben daar ongetwijfeld aan meege-

werkt. Hij had een directe manier van spreken en wist de verborgenheden van het leven der genade zó weer te geven, dat er invloed van uitging naar anderen. Al aan het begin van dit geschrift moet dat opvallen. Zo lezen we daar over het gebed: "Het gebed opent het hart van God en is een middel, waardoor de ziel, hoewel leeg, wordt verzadigd".

De noodzaak van het ware gebed door de Heilige Geest komt hier zo duidelijk uit. De afhankelijkheid van het werk van de Heilige Geest in het leven des gebeds wordt onderwijzend beschreven. Ook wordt er indringend gesproken van het bidden "ook met het verstand". "Helaas, wat zijn er op de wereld veel arme zielen, die de Heere waarlijk vrezen en die doordat hun verstand niet goed is onderwezen, te vaak op het punt staan om alles als verloren te beschouwen, bij vrijwel elke list en verzoeking van Satan". Het zijn woorden die een blijvende actualiteit hebben.

Dit kleine werkje bevat een schat van geestelijk onderwijs. Het is voor een betrekkelijk kleine prijs te verkrijgen. Koop en lees!

D. Slagboom.

Israël - Uitgeheven boven de volkeren.

Uitgave Jeugdbond Geref. Gemeenten, Woerden onder redactie van E. van Hell en J.H. Mauritz

Het is verheugend dat binnen de Geref. Gemeenten de bezinning op de plaats van en onze taak ten opzichte van Israël op gang gekomen is. De studiedagen, die aan dit onderwerp gewijd worden en deze bundel opstellen geven daar duidelijk getuigenis van. Dat is een goede zaak: een kerk kan haar roeping tegenover Israël niet laten liggen, al zal niet altijd zo doorzichtig zijn hoe we die roeping moeten vervullen. Met belangstelling zien we dan ook de beslissing van de a.s. synode van de Geref. Gemeenten tegemoet ten aanzien van het verzoek om wegen te zoeken om metterdaad het Evangelie onder de Joden te verkondigen.

Over deze bundel, die op initiatief van de jeugdbond is uitgegeven, is veel goeds te zeggen. Het is alles wel erg beknopt gehouden, maar in kort bestek worden toch verschillende aspecten belicht. Historische aspecten worden belicht door B. Stolk en J.J. de Jong. I. den Dekker schrijft iets

over diverse stromingen binnen het Jodendom. Ds. R. Boogaard schrijft over de onvervulde beloften, die er voor Israël zijn; hij maakt duidelijk dat er nog een heilrijke toekomst voor de Joden verwacht mag worden.

Iets minder stellig is E. van Hell in zijn bijdrage "Israël en de heidenen"; hij laat de verklaring van Rom. 11:26 ("gans Israël") onbeslist. Ds. P. van Ruitenburch wijst op de roeping van de kerk ten opzichte van Israël. Een vraaggesprek met Ds. Baruch Maoz uit Israël maakt duidelijk dat naar de overtuiging van deze christen-jood de Heere Jezus de enige weg tot behoud is, zowel voor heidenen als Joden. J.H. Mauritz schrijft tenslotte over "Israël en wij" - wat Israël ons te zeggen heeft en wat wij Israël te zeggen hebben.

Ik ben dankbaar voor deze bundel en beveel die dan ook graag aan. Ik hoop dat hierdoor meegewerkt mag worden aan de opleving van het gebed voor Israël, opdat velen uit dit volk de Heere Jezus mogen leren kennen.

Den Butter.

Wijsheid van het vlees, over 97 onbekende stellingen van Maarten Luther, door H.N. Hagoort, RIC no. 1.

Uitgave: RIC, Postbus 658, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 071-142134, 87 blz., f 14,90

Het Reformatorisch Instituut voor Cultuurwetenschappen (R.I.C.) biedt in onderzoek en onderwijs een fundamentele bijbelse bezinning op de verhouding tussen christelijk geloof en (moderne) cultuur. Het R.I.C. wil een bijbelse cultuurkritiek ontwikkelen en uitdragen. De medewerkers van het R.I.C. onderzoeken de samenhang tussen het ongeloof en morele verval van onze samenleving enerzijds en de opkomst van de moderne wetenschap en techniek anderzijds. Vanuit de Schrift wil men gegronde kritiek geven op de moderne wetenschap en techniek.

Ook geeft het R.I.C. aandacht aan de bijbeltalen, de geschiedenis van de exegese en de joodse godsdienst en cultuur.

De 95 stellingen zijn veel bekender dan de 97 stellingen. Ruim een maand voordat de beroemde 95 stellingen werden aangeslagen, publiceerde Luther de 97 stellingen. De inhoud van de 97 stellingen werpt licht op het begin van de reformatie in 1517. De

kritiek van Luther op de kerk van zijn dagen is vooral bedoeld als kritiek op het door de scholastiek bepaalde wetenschappelijke denken. Dit denken heeft de theologie sterk beïnvloed. Luther stelde dat het juiste verstaan van Gods Woord verloren was gegaan omdat in de theologie het menselijk denken en het menselijk bevattingvermogen centraal waren komen te staan. Luther ontmaskerde deze theologie als wijsheid van het vlees. In dit boekje worden de achtergrond en inhoud van de 97 stellingen besproken. Aan de orde komt dat westerse geleerden in de 13e eeuw het verstand al hebben losgemaakt van God. Iets wat tot op de dag van vandaag doorwerkt. De 97 stellingen tonen ons dat Luther niet allereerst bepaalde misstanden in de kerkelijke praktijk wilde bestrijden, maar dat hij bovenal het universitaire onderwijs betreffende de filosofie, de theologie en de logica wilde veranderen. Hebben wij vandaag ook niet veelal te doen met een theologische wetenschap die Gods Woord verduistert? Ook vandaag is er veel menselijke wetenschap en wijsheid die ook wijsheid van het vlees is. Deze menselijke wetenschap moet niet met menselijke wetenschap bestreden worden. Zo moet de evolutieleer niet bestreden worden door de schepping wetenschappelijk te willen bewijzen. Wij hebben in alle eenvoud en nederigheid het Woord van God te geloven omdat het Gods Woord is. Wie zich wil verdiepen in de achtergrond van de reformatie en met name in Luther vindt hier gedegen stof.

AvH.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

R H O D U S ABONNEMENTEN, LEDEN, EN GIFTEN, ADMINISTRATIE

Vele selectiemogelijkheden
G.M.U. en Automatische Incasso
Aantrekkelijke prijs

ARCHIPEL INFORMATICA bv
Programmatuur voor kerk,
vereniging, en pastorie
Postbus 884
3900 AW Veenendaal
Plesmanstraat 64, tel. 08385-11889

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

Voor AL uw: boeken - bijbels - CD's kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op Texel.
Bel ons en reserveer een bungalow of stacaravan voor uw vakantie in eigen sfeer!

vakantieoord
De Verrassing
Oosterend, 02220-18391

STEUN DE GBS

GBS is de afkorting van Gereformeerde Bijbelstichting.
Wat het doel van deze stichting is?
Het behoud en bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de aan ons volk toebehorende Statenvertaling.
waarschuwen tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen.
het verspreiden van betrouwbare vertalingen over de gehele wereld in samenwerking met de Trinitarian Bible Society TBS in Engeland.
U kunt ons werk steunen door een gift over te maken op:
gironr. 1.355.824, penningm. GBS, Leerdam.
U kunt zich ook aanmelden als donateur.
U ontvangt dan vier keer per jaar ons blad Standvastig, waardoor u regelmatig wordt geïnformeerd over alles wat met het vertalen van de Bijbel te maken heeft.
Opgave van volledige naam met adres en postcode in enveloppe (zonder postzegel) sturen aan:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM